

NICULESCU

CHINA

RĂZBOAIELE CARE VOR VENI

Peter Navarro

Citim. Stim.

Peter Navarro

CHINA

RĂZBOAIELE CARE VOR VENI

Unde vor fi duse
și cum pot fi câștigate

Traducere: *Victor Bîrsan*

NICULESCU

Authorized translation from the English language edition, entitled COMING CHINA WARS, THE: WHERE THEY WILL BE FOUGHT AND HOW THEY CAN BE WON, REVISED AND EXPANDED EDITION, 1st Edition, 0132359820 by NAVARRO, PETER, published by Pearson Education, Inc., publishing as FT Press, Copyright © 2008 by Pearson Education, Inc.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education, Inc.

Electronic Romanian language edition published by Editura NICULESCU, Copyright © 2011.

Traducere autorizată după ediția în limba engleză, cu titlul COMING CHINA WARS, THE: WHERE THEY WILL BE FOUGHT AND HOW THEY CAN BE WON, REVISED AND EXPANDED EDITION, ediția I, 0132359820, autor Peter Navarro, apărută la Pearson Education, Inc., publicând ca FT Press, Copyright © 2008 by Pearson Education, Inc.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodușă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a datelor, fără permisiunea Pearson Education, Inc.

Ediția electronică (e-book) în limba română publicată de EDITURA NICULESCU, Copyright © 2011.

Pentru ediția în limba română:

© Editura NICULESCU, 2011

Adresa: Bd. Regiei 6D

060204 – București, România

Comenzi: (+40)21-312.97.82

Fax: (+40)21-312.97.83

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Coperta: Carmen Lucaci

ISBN 978-973-748-603-5

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

Introducere

Ce se întâmplă în China, nu rămâne doar în China. Reprezintă „efectul fluturelui” asupra steroizilor.

– Ron Vara

China comunistă s-a afirmat pe scena mondială ca o superputere capitalistă cu o viteză uimitoare. În prezent, în condițiile unei concurențe acerbe, această țară reușește să exporte cantități imense de bunuri la „prețuri chinezești”, bunuri de care noi, consumatorii, beneficiem din plin. Dacă acesta ar fi sfârșitul poveștii, atunci n-ar fi, de fapt, nicio poveste – doar o mică odă, ce ar preamări virtuțile competiției într-o lume „tot mai plată”.

Din păcate, această poveste nu se încheie cu un corn al abundenței plin cu produse proaspete chinezești. Dimpotrivă, povestea spusă în „China – Războaiele care vor veni” începe exact din acest punct. Este o evocare complexă despre modul în care industrializarea extrem de rapidă și adesea haotică a celei mai populate țări de pe planetă a pus China într-o competiție cu restul lumii.

Cel puțin un aspect al acestei povești complicate este deja clarificat. Cucerirea, de către China, a atâtor piețe de export din întreaga lume, a vaporizat, pur și simplu, milioane de locuri de muncă din fabrici și a coborât veniturile oamenilor, din inima Americii și *maquiladors*-urile Mexicului, în cartierele mizere ale Bangladeshului, pe țărmurile Indoneziei și în fabricile de textile, cândva prospere, ale Africii. Dar faptul că „slujbele bune au devenit proaste”, indiferent de aspectul tragic și exploziv din punct de vedere politic, este doar o mică piesă în jocul de puzzle reprezentat de „războaiele viitoare ale Chinei”.

Există foarte multe variațiuni pe tema celebrului „efect al fluturului” din teoria haosului, conform căruia un fluture care își agită aripile în China pune în mișcare un întreg lanț de fenomene meteorologice, în aparență disparate și haotice, care, în cele din urmă, produc taifunuri în Japonia și uragane în Golful Mexic. În acest caz, China își pune în mișcare puternicele sale „aripi” economice, generând tot felul de taifunuri pe întreaga planetă – în producția de energie, în calitatea mediului înconjurător, în domeniul politic, social, militar. Nenumăratele efecte ale „fluturului chinez”, cu care se confruntă fiecare dintre noi, sunt cât se poate de reale și, uneori, destul de personale, cum se poate observa și din aceste frânturi, bazate pe realități cotidiene, într-o lume aflată tot mai mult „Made in China”:

- La micul dejun, deschideți televizorul dumneavoastră „made in China” pentru a vă uita la CNBC și urmăriți, cu cel mai mare interes, cum crainicul Dylan Ratigan anunță că încă un copil a murit în urma unei acute intoxicații cu plumb, după ce a înghițit o componentă a unei brățări confecționate sub sigla Reebok. Brățara fusese produsă în China, de un subcontractor Reebok, care a folosit un plumb ieftin, pentru a-și mări astfel profitul.
- Soția dumneavoastră, unul dintre cei mai buni agenți mobiliari din comunitatea în care locuiți, vi se alătură la micul dejun și este indignată atunci când economistul CNBC, Steve Liesman, relatează că ratele dobânzilor și prețurile de răscumpărare ale ipotecilor continuă să crească, din cauza dumpingului chinez asupra dolarului, ca represalii după măsurile luate pe piața americană contra unor mărfuri chinezești de proastă calitate. În timp ce dumneavoastră ați avut inspirația de a alege o rată fixă pentru plata locuinței, vecinul a preferat o rată variabilă, cu speranța că astfel va economisi câțiva dolari din venitul său lunar. Acum, aceste rate cresc vertiginos, iar el își epuizează cărțile de credit doar ca să le poată plăti.

- Ceva mai târziu, în aceeași dimineață, părăsiți Wal-Mart-ul cu un computer, o imprimantă laser, un monitor plat și ceva articole de îmbrăcăminte. Afară, ochii încep să vă întepe și plămânii încep să vă ardă, din cauza „norului brun” asiatic, pe care acum îl poți vedea la orizont. Este un *chog* chinezesc de „calitate garantată” – un smog atmosferic foarte toxic, adus de vânturile de mare altitudine, tocmai din zona industrială a Chinei, acolo unde se fabrică toate produsele pe care le duceți cu dumneavoastră.
- Conducând spre casă, vă opriți la o benzinărie, ca să faceți plinul de benzină la usturătorul preț de 4 dolari galonul. În timp ce priviți cum pompa de benzină vă înghite banii mai repede decât un aparat de jocuri mecanice din Las Vegas, auziți la radioul din mașină un reportaj despre cum numărul mașinilor noi din China a crescut cu peste 100 milioane, ceea ce a influențat creșterea prețului petrolului la 125 de dolari barilul.
- Ieșind din stația de benzină și revenind în trafic, sunteți oripilat să vedeți cum o mașină sport, „made in Shanghai”, scrâșnește la stop și intră direct într-un autobuz cu elevi, întrucât frânele sale, confecționate din materiale contrafăcute, nu reacționează corect la comenzi. Din fericire, niciunul dintre copii nu e grav rănit, dar șoferul va ajunge la morgă, după ce partea din față a automobilului se face armonică, din cauza oțelului de proastă calitate și a nedeclanșării airbagurilor.
- Tot în acea zi, seara, primești un telefon de la spital, care te alarmează. Tatăl tău a trecut pe lângă moarte, din cauza unui atac de cord, produs din cauza unui medicament împotriva colesterolului, pe care îl cumpărase de la un magazin cu mărfuri ieftine și care era un fals chinezesc, fără nicio substanță activă.

Deși fiecare dintre aceste pericole este real, această carte nu este doar un avertisment asupra modului în care China, devenită „fabrica planetei”, te-ar putea afecta direct, pe tine și pe familia ta. Pentru a ilustra modul în care „efectul de fluture” chinez poate fi resimțit oriunde pe planetă, să ne gândim și la următoarele scenarii:

- O familie filipineză de șase persoane este strivită mortal, atunci când casa lor, a cărei construcție tocmai se încheiase, colapsează în timpul unui taifun de o intensitate redusă.

După accident, experții guvernamentali aveau să constate că vina accidentului o poartă materialele de construcție chinezești, de o calitate necorespunzătoare.

- Zece soldați americani au fost uciși într-o singură săptămână în Irak de gloanțe chinezești ce pătrund prin vesta anti-glonț, ca un cuțit fierbinte prin unt. Gloanțele au fost vândute guvernului iranian de o companie chineză de stat, ca parte a unei înțelegeri mult mai ample, cuprinzând și accesul la rezervele iraniene de petrol. Gloanțele au fost aduse prin contrabandă în Irak, prin operațiuni sub acoperire, pentru a destabiliza noul regim instalat.
- Telecomunicațiile sunt întrerupte în Asia atunci când un satelit-cheie este deteriorat de o mare cantitate de deșeuri spațiale. Ele au fost produse în momentul în care conducerea armatei chineze, fără să informeze în prealabil guvernul civil, a produs explozia unuia dintre sateliții lor, pentru a proba performanțele armelor anti-satelit ale țării.
- O secetă grea lovește America de Sud, compromițând recoltele și făcând să crească prețul alimentelor. Climatologii consideră că seceta este efect al diminuării suprafeței junglei amazoniene, o zonă bogată în precipitații, din cauza defrișărilor masive impuse de extinderea culturilor de soia. Extinderea fără precedent a culturilor de soia pe continentul sud-american se datorează, în mare parte, creșterii bruște a cererii Chinei, care continuă să construiască pe multe dintre terenurile care odată erau destinate acestei culturi fabrici sau parcuri industriale.

- Peste 5 000 de săteni din Darfur sunt obligați să-și părăsească locuințele, după un atac coordonat de guvernul sudanez, care a debutat cu un bombardament aerian efectuat de o escadrilă de avioane Fantan, fabricate în China. Acest atac aerian este urmat de un asalt terestru al milițiilor Janjaweed – o forță paramilitară arabă, sprijinită tacit de guvernul sudanez, al cărui scop este de a-i extermina complet pe africanii negri din Darfur. Printr-o înțelegere devenită deja clasică, „sânge pentru petrol”, avioanele de luptă chinezești au fost vândute guvernului sudanez – cel mai mare furnizor african de petrol al Chinei – prin violarea fățișă a embargoului impus de Națiunile Unite.

Fiecare dintre scenariile descrise mai sus, de tipul „efectul fluturului”, are scopul ilustrării puternicului și extinsului impact pe care îl are China asupra lumii. Scopul acestei cărți este să tragă un semnal de alarmă asupra faptului că, dacă nu se iau măsuri energice, atât în China, cât și în restul lumii, războaiele viitoare ale Chinei se vor purta din motive foarte diverse, de la slujbe decente și salarii rezonabile la tehnologii de vârf și resurse strategice, ca petrolul, cuprul și oțelul, și în cele din urmă pentru cele mai primare dintre necesități – pâine, apă, aer.

Fiecare dintre următoarele 11 capitole ale cărții se concentrează pe un anumit „câmp de luptă”. Capitolul final este dedicat găsirii de soluții constructive pentru conflictele în desfășurare.

Capitolul 1

Înșelătorul „preț chinezesc” și armele de producere în masă

Prețul chinezesc. Aceasta este cea mai înșelătoare sintagmă pentru producătorul american. Redu prețul cu cel puțin 30% sau îți pierzi clienții. Aproape orice producător e vulnerabil – de la fabricantul de mobilă la furnizorul de echipamente pentru teleconferințe. Rezultatul: e de așteptat o puternică schimbare în ierarhia economică.

– Business Week

„Prețul chinezesc” se referă la faptul că produsele chinezești sunt sensibil mai ieftine decât cele ale competitorilor, pentru o imaginabil de largă gamă de bunuri. Ca rezultat al „prețului chinezesc”, China produce peste 70% dintre DVD-urile și jucăriile fabricate în întreaga lume; peste jumătate dintre pantofii, telefoanele, bicicletele și aparatele de fotografiat și peste o treime dintre aparatele de aer condiționat, televizoarele color, monitoarele de computer, valizele, gențile de voiaj și cuptoarele cu microunde. China a obținut poziții de piață dominante în toate sectoarele, de la automobile, mobilă, frigider și mașini de spălat, la blugi și lenjerie intimă.

Dată fiind capacitatea demonstrată a Chinei de a cuceri piețe de export una după alta, se pune, în mod evident, întrebarea: care sunt factorii economici care fac posibil acest „preț chinezesc”? Aceasta este o întrebare extrem de importantă, întrucât răspunsul ne va conduce chiar în centrul dezbaterii dezvoltată în această lucrare. Dacă China reușește să domine piețele de desfacere